Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 07 Lipanj 2010 10:04

Gospodarstvo, uostalom kao i život općenito, funkcionira u uvjetima neizvjesnosti. Neizvjesnost je varijabilna pa je samim time za one koji odlučuju neizvjesnost dodatno neizvjesna. Nije stoga čudo što se uzajamnost, različiti oblici osiguranja, smatra civilizacijskim postignućem koji je svoj najpoznatiji oblik dobila u vrijeme welfare statea. Za razliku od Darwina (neoliberalistički koncept funkcioniranja tržišta) društveni sustavi su u prošlom stoljeću značjano povećali svoju „osjetljivost“ kojeg nazivamo rajnski model privređivanja. Lord Keynes je na svoj način znatno doprinio tom i takvom restrukturiranju nacionalnih gospodarstava.

U financijskom poslovanju imamo rezervu likvidnosti kako bi svaki subjekt mogao „amortizirati“ šok manjka likvidnosti. U bankarskom sektoru istu funckiju, između ostalog, ima obvezna pričuva. Na razini zemlje postoje devizne pričuve kako bi inozemnim partnerima poslali signal da je zemlja u stanju izvršavati svoje obveze prema inozemstvu.

Robne rezverve su značajni „amortizer“ u funkconiranja procesa reprodukcije. Robne rezerve imaju i danas svoje vidno mjesto od obitelji do zemlje u cjelini. Upravo robne rezerve mogu – i trebaju – biti snažni amortizer, ne samo kada nastupe tzv. Veliki rizici kao što su potresi, poplave itd., u funkcioniranju gospodarstva. Povećanjem/smanjenjem zaliha moguće je upravljati procesom reprodukcije, posebice glede rasta privredne aktivnosti, uključujući promenu njezine strukture, i inflacijom, što je posebice bilo znakovito u 2008. Godini.

Robne rezerve posebno su značajne u razvoju, restrukturiranju, poljoprivredne proizvodnje. Biblijski primjer o sedam debelih i sedam mršavih krava najpoznatiji je primjer uloge i značaja robnih rezervi za nacionalno gospodarstvo.

Svojevremeno se je predlagalo da se kao materijalna podloga novcu umjesto zlata, srebra odredi određena struktura roba, posebice onih koje kotiraju na robnim burzama. Na taj način, isticali su zagovornici tog pristupa, novac bi ostao robni i bio njezin reprezentatnt. To je bilo posebice isticano kada je simbol novac bio kreiran temeljem nerazborite monetarne i kreditne politike u nekim zemljama kao politika tzv. Jeftinog novca [1] . Od toga se je odustalo jer je, u međuvremenu, kontrarevolucija monetarista odvojila financijsku od realne sfere i time, za sada, zaključila raspravu. Međutim, kako što su krize potvrdile, problem nije riješen jer su financijski baloni imali, slučaj zadnje krize, i imaju dramatične učinke na realni sektor.

Hrvatska, osim „slučaja“ pitanju robnih rezervi nije posvetila primjerenu pađžnju. Nisu samo političari zakazali; zakazali su i ekonomisti. Otvorenost hrvatskog gospodarstva „uljuljao“ je ekonomiste jer je, što je istina, sve moguće kupiti u inozemstvu. Tako je nacionalno gospodarstvo izgubilo snažan regulacijski instrument, s jedne strane, i, s druge strane, nekonkurentno nacionalno gospodarstvo, putem snižavanja carinske zaštite, dodatno je eutanazirano i, konačno, smo tu gdje jesmo.

Upravo pisutne poplave mogle bi, nadam se, ponovno otvoriti pitanje pobližeg određenja uloge i značaja robnih rezervi u hrvatskom gospodarskom sustavu. Da li će se to odista dogoditi ostaje da vidimo. Ignoriranje ovog važnog korektivnog instrumenta ekonomske politike bitno smanjuje potencijal, ionako malog broja stupnjeva slobode, ekponomske politike.

---

[1] Postojali su tada, uostalom kao i sada, zagovornici tzv. Politike jeftinog novca jer, po njihovom mišljenju, jeftin novac omogućava dinamiziranje privredne aktivnosti usprkos rastu nominalnih kamatnih stopa; realne kamatne stope padaju. I danas, u Hrvatskoj, zagovornici deprecijacije tečaja kune zapravo zagovaraju politiku jeftinog novca. Između inflacije i gospodarskog rasta oni zagovaraju gospodarski rast.